

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในหัวข้อเรื่อง การคัดแยกมูลฝอยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปริ้นส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) โรงเรียนปริ้นส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 188 คน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ศึกษา ส่วนข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว แล้วนำผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมาอธิบายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษา โดยจำแนกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชาย กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 มีอายุเฉลี่ยประมาณ 13.4 ปี มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวอยู่ในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีประมาณ 3 – 4 คน ผู้ปกครองเป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมิได้เป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพียงแต่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของโรงเรียน แต่ก็ไม่บ่อยครั้งนัก (ประมาณ 1 – 2 ครั้ง)

5.1.1 พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1) กลุ่มตัวอย่างทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับมูลฝอยเป็นประจำ และส่วนใหญ่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งประเภทของเปียก ของแห้ง เป็นบางครั้ง

2) เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

3) ในด้านการแนะนำหรือบอกต่อ ถึงการใช้ประโยชน์จากการคัดแยกมูลฝอยแต่ละประเภท ก่อนทิ้ง เพื่อนำไปจำหน่ายหรือใช้ซ้ำ โดยเริ่มทำที่บ้านของตนก่อนแล้วบอกต่อให้เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนอื่น ๆ ทำตาม พบว่า ส่วนใหญ่กระทำเป็นบางครั้งเท่านั้น

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย

- 1) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย และความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย
- 2) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย และ โครงการคัดแยกมูลฝอยของโรงเรียน

5.1.3 การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

- 1) ครู คือ แหล่งข่าวสารข้อมูลสำคัญที่สุด ที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารข้อมูลด้านการคัดแยกมูลฝอย และ โครงการคัดแยกมูลฝอยของโรงเรียน แต่การได้รับข่าวสารข้อมูลดังกล่าวยังอยู่ในระดับน้อย
- 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิธีการเผยแพร่การคัดแยกมูลฝอย ควรเป็นการจัดทัศนศึกษาตัวอย่างโรงเรียนในโครงการรุ่งอรุณ และการจัดสัมมนาหรืออภิปรายเรื่องมูลฝอยในหัวข้อ “ประโยชน์และอันตรายจากมูลฝอย”

5.1.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

- 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย ในระดับมากที่สุด และไม่แตกต่างกันมากนัก
- 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การปรุงอาหารก่อให้เกิดปริมาณมูลฝอยมากที่สุด และมีทัศนะว่าการลดปริมาณมูลฝอยทำได้โดยการคัดแยกวัสดุสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ได้นำมาใช้ซ้ำ และควรลดการบริโภคสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์หลายชั้นตอน
- 3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการคัดแยกประเภทและชนิดของมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังรองรับ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีมีประโยชน์หลายประการ โดยเฉพาะนำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ และง่ายต่อบำบัดโดยเทศบาล ส่วนระบบการคัดแยกและรวบรวมมูลฝอยที่ควรนำมาใช้ได้แก่ระบบสามถัง

5.1.5 ความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย อยู่ในระดับมากที่สุด และ ความตระหนักในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมีความแตกต่างกันมาก

นอกจากผลการศึกษาข้างต้นแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นพบประเด็นสำคัญใหม่ๆ รวมทั้ง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างหลายประเด็นดังนี้

- 1) แหล่งข่าวสารข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการได้รับข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

ได้แก่ ครู รองลงมาคือ โทรทัศน์

2) การได้รับข่าวสารข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับโครงการคัดแยกมูลฝอยของโรงเรียน ขณะเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับน้อยถึงระดับปานกลาง

3) วิธีเผยแพร่การคัดแยกมูลฝอยควรอยู่ในรูปของการจัดทัศนศึกษาตัวอย่างโรงเรียนในโครงการรุ่งอรุณ และจัดสัมมนาหรืออภิปรายเรื่องมูลฝอยในหัวข้อ “ประโยชน์และอันตรายจากมูลฝอย”

4) แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ความเข้าใจถึงการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย ไม่แตกต่างกันมากนัก ก็ตาม แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับมูลฝอย และคัดแยกมูลฝอยเป็นประจำ กลับพบว่ามีจำนวนน้อย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การคัดแยกมูลฝอยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปรินทร์รอย-แยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะหยิบยกประเด็นสำคัญต่าง ๆ ขึ้นมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. จากผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเชิงบวก คือมีการคัดแยกมูลฝอยออกเป็นของเปียก ของแห้งก่อนทิ้งลงถังรองรับเป็นบางครั้ง ในขณะที่กลุ่มที่คัดแยกเป็นประจำ พบว่ามีสัดส่วนน้อยกว่าก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งสองกลุ่ม และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการคัดแยกมูลฝอยจากครัวเรือน เพื่อนำวัสดุที่มีประโยชน์มาใช้ซ้ำหรือรวบรวมไว้เพื่อจำหน่ายด้วย การที่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ย่อมแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและชนิดของมูลฝอย รวมทั้งการคัดแยกมูลฝอยเป็นอย่างดี มีความตระหนักเป็นอย่างมากต่อการคัดแยกมูลฝอย และสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโครงการคัดแยกมูลฝอยในโรงเรียน ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นถึงคุณค่า คุณประโยชน์และมูลค่าจากมูลฝอย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในวัยเด็ก จึงมีความรับผิดชอบ ประสบการณ์ ตลอดจนมีการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยและจำกัด เมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ดีกว่า ย่อมมีการปฏิบัติในการคัดแยกมูลฝอยได้ดีกว่าเด็กนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ แต่ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนพร พนาคุปต์ (2538) ที่ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการขยะมูลฝอย ในครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองปาดานา ซึ่งสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจัดการมูลฝอยในครัวเรือน การเก็บรวบรวม การคัดแยก และกำจัดมูลฝอยได้

อย่างถูกต้องอยู่ในระดับสูง มีการคัดแยกมูลฝอยประเภทเศษอาหาร เศษผักผลไม้ไปกำจัดทุกวัน โดยนำไปเลี้ยงสัตว์ ทำปุ๋ยเช่นเดียวกัน มีการกำจัดซากสัตว์เลี้ยงตายในบ้านด้วยการขุดหลุมฝัง มีการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปบรรจุในภาชนะโพลีเป็นบางครั้ง มีการคัดแยกมูลฝอยประเภทกระดาษ ขวดแก้ว และเศษเหล็กมาใช้ซ้ำหรือจำหน่าย ในทำนองเดียวกันการศึกษานี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ สมบูรณ์ ชันเมือง (2542) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลเมืองพะเยา ซึ่งพบว่า การแยกมูลฝอยในครัวเรือนโดยเฉลี่ย มีการการแยกมูลฝอยที่ถูกต้อง แต่มีบางเรื่องพบว่ายังไม่ถูกต้องกล่าวคือ มีการทิ้งมูลฝอยประเภทกระดาษ โพลี ถุงพลาสติกรวมกันกับมูลฝอยอื่น ๆ โดยไม่ได้คัดแยก และในการศึกษาเดียวกันยังพบว่า การคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำไปกำจัดนั้น ครัวเรือนส่วนใหญ่จะรวบรวมใส่ถุงพลาสติกและปิดปากถุงให้แน่น นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่ก็มีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในสภาพเดิมเป็นประจำ มีการคัดแยกวัสดุหรือสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เช่น ขวด ถุงพลาสติก หนังสือพิมพ์ จำหน่ายให้แก่ผู้รับซื้อของเก่าบ่อยครั้งเช่นกัน

กล่าวได้ว่า พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มตัวอย่างประพฤติปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse) หรือนำไปผลิตใหม่ (Recycle) นอกจากเป็นการสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่มูลฝอยแล้ว ยังเป็นการสร้างงาน ช่วยเพิ่มรายได้ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้เทศบาลรับภาระในการบำบัดมูลฝอยในปริมาณที่ลดลงตามไปด้วย และยังสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและความร่วมมือกัน ในการนำทรัพยากรมาใช้หมุนเวียนอย่างคุ้มค่า เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร และพลังงานที่จะนำมาผลิต ได้อย่างมหาศาล ที่สำคัญคือ เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และเป็นหนทางหนึ่งในการจรรโลงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

2. จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของนักเรียนประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ระดับชั้นเรียน 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย และ 3) ความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย จากปัจจัยทั้ง 3 สามารถแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

2.1 ระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกันย่อมแสดงถึงการมีเนื้อหาหลักสูตร ตลอดจนการเรียนการสอนที่เข้มข้นแตกต่างกันประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือ นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น ย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและชนิดมูลฝอย รวมทั้งวิธีการคัดแยกมูลฝอยมากขึ้น ระดับชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน (ม.1, ม.2, ม.3) ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของนักเรียน

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย พบว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน สืบเนื่องมาจากการได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

กอบรับได้ศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาจากโรงเรียน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการปฏิบัติได้ ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมาก ก็ย่อมสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรก คือพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม คือ สามารถคัดแยกได้ว่า มูลฝอยใดเป็นมูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง หรือมูลฝอยอันตราย เมื่อคัดแยกได้ก็สามารถหาวิธีการจัดการกับมูลฝอยเหล่านั้น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถคัดแยกวัสดุต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรืออาจรวบรวมไว้เพื่อจำหน่ายเป็นต้น ส่วนลักษณะที่สอง คือ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงมิให้เกิดมูลฝอย เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจว่าทุกคนสามารถสร้างมูลฝอยได้ทุกเวลา ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหามูลฝอย ก็ต้องหลีกเลี่ยงการเพิ่มปริมาณมูลฝอย พฤติกรรมลักษณะนี้สังเกตได้จาก ปัจจุบันประชาชนนิยมซื้อสินค้าชนิดเติม (Refill) มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเกิดมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์และยังประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย หรือจะเห็นว่ามีการนำบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ซ้ำ มีธุรกิจรับซื้อของเก่าจากครัวเรือนมากขึ้น เป็นต้น อย่างไรก็ตามพฤติกรรมทั้งสองลักษณะนี้ ต่างก็ส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมในแง่การลดปัญหามูลฝอยทั้งสิ้น ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงสอดคล้องกับการศึกษาของ อรวรรณ เย็นใจ (2535) และ วิรัช ชมชื่น (อ้างแล้ว, 2537) ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกำจัดขยะมูลฝอย และความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการปฏิบัติทั้งเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในครัวเรือนตามลำดับ โดยเป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่กันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งการจัดการมูลฝอย เช่น การคัดแยกมูลฝอยก็เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้เกิดความสนใจและตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหามูลฝอย และหาป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน อันนำไปสู่การปฏิบัติในการ คัดแยกมูลฝอยที่ถูกต้องต่อไป

การศึกษานี้ได้ผลแตกต่างจากการศึกษาของ พัฒน์ สุจันงค์ (2522) ที่พบว่าบุคคลที่มีความรู้ไม่มากนัก แต่มีทัศนคติที่ดีและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้อง จะทำให้บุคคลนั้นมีการทำตามแบบอย่างวิธีปฏิบัติที่เหมือนกัน

2.3 ความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนมีความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอยในระดับมากที่สุด ความตระหนักซึ่งเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของบุคคล ที่แสดงถึงการเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อกกลุ่มตัวอย่างได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจดีแล้ว ก็จะนำไปสู่การกระทำ การแสดงออกหรือพฤติกรรมด้วยการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง หรือหลีกเลี่ยงมิให้เกิดมูลฝอยเป็นต้น จากการ

ศึกษาครั้งนี้พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา เป็ยสวน (2538) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักของแม่บ้าน เกี่ยวกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกันและกัน และจากการศึกษาของสมบุรณ์ ชันเมือง (2542) ที่พบว่าหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา มีความตระหนักต่อปัญหามูลฝอยมาก จึงมีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

3. จากการศึกษาครั้งนี้เป็นที่สังเกตได้ว่า ธาร ได้รับข่าวสารข้อมูลด้านการคัดแยกมูลฝอยไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของนักเรียน แม้ว่ากรรับรู้ข่าวสารข้อมูล จะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกคิด การตัดสินใจของมนุษย์ ก็ตาม แต่สภาพความเป็นจริงปัจจุบันก็คือ เด็ก และวัยรุ่น ส่วนใหญ่ไม่นิยมที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตมากนัก เช่น ข่าวสารบ้านเมือง ความรู้ด้านการศึกษาและอาชีพ เป็นต้น โดยสังเกตได้ว่า เด็กและวัยรุ่นนิยมที่จะรับข่าวสารบันเทิงมากกว่าด้านอื่น ซึ่งเป็นการเปิดรับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมนัก ในทางตรงข้าม ถ้าเด็ก ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ต้องในเรื่องประเภทมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอย จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และจดจำฝังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกในเวลาต่อมาได้ ส่วนใหญ่ปัจจุบันจะเห็นว่า เด็กได้รับข่าวสารข้อมูลในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เด็กก็จะจดจำและแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกต้องด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในด้านการคัดแยกมูลฝอยจะเห็นว่าเด็ก และวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก และบางส่วน ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย จึงส่งผลให้พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยไม่มากที่เท่าควรจะเป็น

จากผลการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยมากหรือน้อยนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือความเข้มงวดควบคุมตามระเบียบของโรงเรียน แต่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของระดับชั้นเรียน รวมทั้งความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และความตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะมีความรู้ความเข้าใจถึงประเภท ชนิด และการคัดแยกมูลฝอยที่ถูกต้องมากขึ้น จึงนำความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้พบเห็นจากแบบอย่างในครัวเรือน จากเพื่อนในโรงเรียน หรือจากสื่อ เช่น โทรทัศน์ มาทดลองปฏิบัติ ประกอบกับได้รับการอบรมจากครูอยู่เสมอ จึงเกิดความสำนึกและตระหนักต่อการคัดแยกมูลฝอย ที่สะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ดังนั้น สังคม ภาครัฐ ภาคเอกชน และครูในโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจแก่นักเรียน โดยมองความสำคัญที่จิตใจและความพร้อมของนักเรียนมากกว่ามองผลลัพธ์จากพฤติกรรมการปฏิบัติ เพื่อให้ นักเรียนมีความพร้อมด้านจิตใจที่จะร่วมมือคัดแยกมูลฝอยด้วยความสมัครใจ โดยสำนึกและตระหนักถึงคุณค่า ประโยชน์และมูลค่าจากการคัดแยกมูลฝอยต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ และจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในพื้นที่ศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. เพื่อให้โครงการคัดแยกมูลฝอย เป็นไปอย่างได้ผลและครอบคลุมทั่วถึง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครู นักเรียน และหน่วยงานหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยแผ่ขยายการปฏิบัติเป็นวงกว้าง โดยเริ่มจากโรงเรียนออกสู่สังคมและชุมชนภายนอก และเริ่มต้นปลูกฝังให้นักเรียนแต่เนิ่น ๆ ให้รู้จักมีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งให้เป็นนิสัย
2. การคัดแยกมูลฝอยในโรงเรียน ต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดไป และควรจัดให้เป็นกิจกรรมหนึ่งในหลักสูตรที่นักเรียนในสถานศึกษาต้องถือปฏิบัติ และเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ นอกเหนือจากการเรียนตามปกติ เป็นเสริมสร้างลักษณะนิสัยและพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาด และตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของการคัดแยกมูลฝอย อีกทั้งเป็นการผลิตคนรุ่นใหม่ให้เป็นแกนหลักในการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับการจรรโลงสิ่งแวดล้อม
3. โรงเรียนควรเพิ่มถังรองรับมูลฝอย โดยแยกประเภทและเขียนป้ายกำกับให้ชัดเจนว่าเป็นถังรองรับมูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และมูลฝอยอันตราย ใช้สีของถังให้เป็นสากลแบบเดียวกันทุกแห่งในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจตรงกัน และควรกระจายอย่างทั่วถึงในบริเวณโรงเรียน และจะต้องได้รับการขนเก็บไปบำบัดเป็นประจำทุกวัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการตกค้างสะสมต่อไป
4. โรงเรียนควรจัดทำโครงการคัดแยกมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและจริงจังตลอดไป เพื่อจะได้ขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นที่ยังมิได้เริ่มโครงการต่อไป
5. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการเผยแพร่ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมูลฝอย การคัดแยกมูลฝอย และมุ่งเน้นการปฏิบัติในด้านการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งลงถัง โดยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจริงจัง โดยเฉพาะโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนให้ครอบคลุมและทั่วถึงมากที่สุด